

NOTA AAN HET OVERLEGCOMITÉ

Betreft: Brexit: nota aan overlegcomité ingevolge negatieve stemming Brits Lagerhuis over Brexit-akkoord.

1. INLEIDING

Op 15 januari 2019 stemde het Britse Lagerhuis tegen het Brexit-akkoord van 14 november 2018. Daags nadien kreeg de Britse regering het vertrouwen. In het Lagerhuis stemde een meerderheid tegen het Terugtrekkingsverdrag en de bijhorende Politieke Verklaring over de toekomstige relaties EU-VK post-brexit. Beide teksten werden goedgekeurd door de Britse regering (14 november 2018) en de Europese Raad (25 november 2018). Een uiteenzetting over deze teksten vindt u terug in de nota aan het overlegcomité van 19 december 2018 ("Brexit – Voorbereiding van België op de gevolgen van de Brexit).

Gevolgen van deze negatieve stemming?

Door het afwijzen van de deal van 14 november stijgt de kans op een no-deal scenario sterk. In dat scenario komt er geen overgangsregeling, geen backstop en vallen de relaties vanaf 29 maart 2019 terug op bestaande internationale afspraken en/of bestaande bilaterale akkoorden. Het VK is dan een derde land. Op handelsvlak vallen de relaties terug op verbintenissen in het kader van de WTO. Tarieven en het hele scala aan douanecontroles worden van kracht waardoor de goederenhandel tussen Vlaanderen en het VK ernstig ontregeld wordt. Britse goederen voldoen in dat geval eensklaps niet meer automatisch aan de EU-normen op vlak van bijvoorbeeld veiligheid, productie, en milieu. Deze vereisten moeten dan allemaal gecontroleerd worden. Transporteurs kunnen bovendien geen gebruik meer maken van communautaire transportvergunningen en ook het dienstenverkeer valt terug op de WTO-verbintenissen. Daarnaast vervalt het vrij verkeer van personen van de ene dag op de andere. Vissers hebben in dit geval ook geen toegang meer tot de Britse wateren, wat de doodsteek zou betekenen voor de Vlaamse visserij die voor om en bij de helft van haar vangst afhankelijk is van die toegang. Verder wordt in geval van een no-deal ook het maritiem verkeer en de luchtvaart ontregeld door het wegvallen van de EU-regels en afspraken ter zake. Ook energiestromen tussen het VK en het vasteland kunnen ontregeld worden. Studenten en onderzoekers kunnen in dat scenario niet langer genieten van de momenteel voordelige toegang tot de Britse academische sector. Ook op budgettair vlak heeft een no-deal gevolgen omdat dit een gat in de EU-begroting zou slaan met mogelijk gevolgen voor de bestaande fondsen. Dit is heel

nefast voor België, gezien de nauwe bilaterale relaties. De impact zou volgens analyses van de KUL¹ het grootst zijn voor Vlaanderen met een BNP-verlies van 2.51% en een jobverlies van maar liefst 28.000. Ook voor Wallonië en Brussel is de schade in dat geval aanzienlijk. Voor deze deelstaten berekende de KUL een BNP-verlies van respectievelijk 2.39 (10.000 jobs) en 1.47% (4.000 jobs). Voor België als geheel gaat het om 2.35% (42.000 jobs).

Toch is dat niet het enige mogelijke scenario. Binnen 3 dagen na de stemming moet de Britse Eerste Minister een alternatief voorleggen aan het parlement. Belangrijk om weten is dat het Britse parlement de regering daarbij (niet-bindende) sturing kan geven over de te volgen strategie. Nadien trekt de Britse Eerste Minister wellicht naar Brussel met een voorstel. Het is nu aan het Verenigd Koninkrijk om het initiatief te nemen. Ook een eenzijdige intrekking van de notificatie onder Artikel 50 behoort tot de mogelijkheden (dat betekent dus dat er geen brexit zou komen). Tot slot is ook een verlenging van de onderhandelingen onder Artikel 50 mogelijk. Dit vereist instemming van alle 28 huidige EU-lidstaten.

2. UITEENZETTING VAN HET DOSSIER

Op 12 oktober 2018 gaf de federale ministerraad de opdracht aan iedere overheidsdienst om een inventaris op te stellen van alle maatregelen die genomen werden of nog moeten genomen worden om zich voor te bereiden op de gevolgen van Brexit. Diezelfde opdracht werd gegeven aan de Vlaamse overheidsdiensten. Deze inventaris werd gedeeld met de federale brexit-cel binnen de FOD BuZa. Het overlegcomité van 18 december 2018 belastte de Minister van Buitenlandse Zaken om verslag uit te brengen over het vervolg van de wetgevende acties federaal niveau op de volgende vergadering.

Daarnaast keurde de Vlaamse Regering op 16 november een Actieplan goed dat als doel heeft de weerbaarheid van het Vlaams economisch weefsel tegen de gevolgen van brexit te verhogen. Voor uitvoering van het plan wordt 2 miljoen euro voorzien. Naast een proactieve diplomatieke belangenbehartiging en een investeringsstrategie voorziet het plan een versterking van het ondersteuningsinstrumentarium van Flanders Investment & Trade en in de oprichting van een gecentraliseerde Helpdesk voor bedrijven. Bij die Helpdesk kunnen bedrijven terecht voor adviesverlening op maat. De Helpdesk is een aanvulling op de Brexit Impact Scan die binnen de schoot van de preparedness-taskforce van de FOD Economie tot stand kwam. Verder worden roadshows opgezet om bedrijven verder te informeren en te sensibiliseren in samenwerking met bevoegde federale diensten. Op 7 januari 2019 vond in Zeebrugge een kick-off plaats die ik samen met Vice-Premier Alexander De Croo bijwoonde. Er volgen een tiental sectorspecifieke en algemene roadshows in samenwerking met interprofessionele organisaties. Binnen de Vlaamse overheid werd ook een infopagina online geplaatst die burgers moet leiden naar de juiste informatie over de gevolgen van brexit. Op deze pagina vinden burgers basisinformatie en kan doorgeklikt worden naar gedetailleerde bestaande infopagina's van verschillende Vlaamse en federale overheidsdiensten. Burgers kunnen ook terecht bij 1700, het gratis informatienummer van de Vlaamse overheid.

Op 18 december lanceerde de Europese Commissie een pakket eenzijdige en in de tijd beperkte noodmaatregelen in domeinen als luchtvaart, wegtransport, personenverkeer en de handel in emissierechten om de ergste schokken van een no-deal brexit te helpen absorberen. Het is belangrijk dat de Commissie deze werkzaamheden verder zet en een coördinerende rol opneemt

---

¹ Vandenbussche H., Connell W. & Simons W. (2017), "De impact van Brexit op de Vlaamse economie", VIVES BELEIDSPAPER, KUL, Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen; Vandenbussche H., Connell W. & Simons W. (2017), "Global Value Chains, Trade Shocks And Jobs: An Application to Brexit", KUL, Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen.

binnen de EU om 1. de coherentie te bewaken tussen de verschillende maatregelen op lidstaat-niveau en 2. erop toe te zien dat de maatregelen genomen door de lidstaten het gelijk speelveld tussen de EU27 niet in gevaar brengen.

De Vlaamse Regering pleit in het kader van de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel kader 2021-2027 consistent voor aanpassingsmechanismen om de negatieve socio-economische gevolgen van brexit op de asymmetrisch zwaar getroffen landen - voornamelijk de Noordzeelands - te beperken. Hiervoor worden vanuit de Vlaamse Regering volgende mogelijkheden naar voor geschoven:

- Een Brexit-aanpassingsfonds dient opgericht te worden. Met dit fonds kunnen regio's die disproportioneel getroffen worden door brexit financieel ondersteund worden om zich aan te passen aan de nieuwe omstandigheden.
- Ten tweede dient het Europees Fonds voor Aanpassing aan de Globalisering aangepast te worden, zodat dit inzetbaar is om de post-brexit schok op bedrijven en werknemers op te vangen.
- Ook financieringsinstrumenten, zoals de cohesie- en structuurfondsen, het programma voor het Concurrentievermogen van ondernemingen en KMO-bedrijven (COSME), het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij, dienen ingezet te kunnen worden om de impact van Brexit op te kunnen vangen.
- Tot slot dienen de inningskosten van de douanerechten op 20% behouden te worden, vermits de douane in de toekomst geconfronteerd zal worden met zware bijkomende uitgaven ten gevolge van brexit.

Hoewel de Vlaamse Regering erkent dat staatssteun geen aanleiding mag geven tot oneerlijke concurrentie kan het, indien het huidige steuninstrumentarium onvoldoende zou blijken, een middel zijn om bedrijven bij te staan die transformaties ondergaan ten gevolge van brexit. In het geval van een no-deal brexit zijn er drie opties mogelijk. Ten eerste kan gebruik gemaakt worden van "vrijgestelde" steunregimes, op basis van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (GBER) of de-minimissteun. Zowel de GBER als de-minimis voorzien reeds diverse mogelijkheden, die onmiddellijk kunnen toegepast worden, zonder aanmelding bij de EU. Een tweede mogelijkheid is een ad hoc besluit dat boven de drempels van de GBER of de-minimis gaat, via aanmelding op basis van het Verdrag. Het is aan de Commissie hierover om te oordelen, de lidstaat staat in voor de argumentatie. Naar analogie met de financiële crisis van 2008-2009 kan bijvoorbeeld een rechtvaardiging gezocht worden via een "algemene verstoring van de economie van de lidstaat". Ten derde voorzien de Richtsnoeren Reddings- en Herstructureringssteun de mogelijkheid tot het tijdelijk ondersteunen van ondernemingen in moeilijkheden (50% verlies eigen vermogen). De regels omtrent staatssteun zijn streng en de procedures vaak rigide. Omwille hiervan is een tijdelijke en gerichte versoepeling van bestaande regels in bepaalde gevallen aangewezen, bijvoorbeeld op vlak van doorlooptijd qua procedure.

Het is tot slot van cruciaal belang voor België en haar deelstaten om een no-deal scenario te vermijden. Er is tijd nodig om de situatie in het VK te laten bedaren. Een verlenging van de procedure onder Artikel 50 VEU dringt zich op om chaos te vermijden. Aan een (eventuele) vraag van de Britse regering om de procedure onder Artikel 50 te verlengen moet dus positief gehoor worden gegeven. België moet in de (Europese) Raad bijgevolg actief de positie bewerkstelligen dergelijke vraag positief te beantwoorden vanuit de EU. Daarnaast moet België ervoor open staan dat een ambitieuzer model onderhandeld wordt indien de rode lijnen van de Britse regering verschuiven richting een nauwere relatie met de EU. In dat geval geldt het principe dat er geen overeenstemming is zolang er geen overeenstemming over alles is. Zonder dergelijke verschuivingen in de Britse positie blijft de houding van de EU uiteraard ongewijzigd.

3. VOORSTEL TOT BESLISSING

Het Overlegcomité

- neemt akte van deze nota;
- belast de Minister van Buitenlandse Zaken en de Eerste Minister om in de Raad/Europese Raad actief een positief antwoord vanwege de EU te bewerkstelligen op een eventuele vraag vanuit de Britse regering de procedure onder Artikel 50 te verlengen;
- belast de Minister van Buitenlandse Zaken en de Eerste Minister om in de Raad/Europese Raad bij een wijziging van het Britse regeringsstandpunt richting een nauwere relatie met de EU het aanbieden van een ambitieuzer model te ondersteunen. In dat geval geldt het principe dat er geen overeenstemming is zolang er geen overeenstemming over alles is;
- ondersteunt het pleidooi om de Europese Commissie in het kader van de no-deal voorbereidingen een blijvende, coördinerende rol te laten opnemen binnen de EU om redenen van coherentiebewaking en bewaken van het gelijk speelveld tussen de EU-27 lidstaten en vraagt dit standpunt actief te bepleiten bij de Europese instellingen;
- ondersteunt het pleidooi voor aanpassingsmechanismen in het kader van de MFK-onderhandelingen 2021-2027 en vraagt deze actief te bepleiten bij de Europese instellingen;
- ondersteunt het pleidooi voor de tijdelijke en gerichte versoepeling van de staatssteunregels en vraagt deze actief te bepleiten bij de Europese instellingen indien het bestaande ondersteuningsinstrumentarium onvoldoende blijkt;
- belast de federale regering en de regeringen van de deelstaten de werkzaamheden inzake wetgevende en andere maatregelen om de negatieve gevolgen van brexit te mitigeren voort te zetten en te intensiveren, in het bijzonder in geval van een no-deal. Hiervoor is een gedegen interfederale afstemming noodzakelijk. De regeringen zullen de overheidsdiensten die onder hun bevoegdheid ressorteren hiertoe de opdracht geven. In het bijzonder op vlak van 'Rechten van burgers' moet - in geval van reciprociteit - de federale regering in dialoog gaan met de deelstaten om, desgevallend, de toepasselijke regelgeving/maatregelen voor Britse burgers te verlengen tot minimaal 9 maand;
- belast de federale regering en de regeringen van de deelstaten actief burgers en belanghebbenden te informeren en hun diensten hiertoe de opdracht geven;
- belast de minister van Buitenlandse Zaken om verslag uit te brengen over het vervolg van het dossier op de volgende vergadering.

4. REGERINGSLID DAT HET DOSSIER INDIENT

Minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS